

ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ

Крет Ю.І.

викладач,

*Львівський державний університет фізичної культури
імені І. Боберського*

ІСТОРИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ ЯК НАУКИ

Науково-теоретичні твердження про походження та розвиток суспільства – вагома основа формування світогляду і неодмінно позначається на розумінні природи, людини та їх взаємодії.

Споконвіків відокремлювали два основні елементи – спільнота і навколишнє середовище. Ці дві складові перебувають у постійній взаємодії. Людина бере від природи ресурси і перетворює їх для задоволення своїх безмежних потреб. Саме цей процес став основою для зародження економічної думки. На той час економічні відносини не були складними. Досвід ведення домашнього господарства передавався від покоління до покоління.

У перекладі з грецької термін «економіка» означає мистецтво ведення домашнього господарства. Вперше це поняття ввів у повсякденний оборот давньогрецький поет Гесіод (VIII-VII ст. до н. е.), а в науковій сфері почав використовувати Ксенофонт (430-355 до н. е.).

Через певний період Аристотель (384-322 рр. до н.е.) поділив науку на економіку і хрестастику. Під «економікою» розуміли створення матеріальних благ для задоволення безмежних потреб, а під «хрестастикою» – нагромадження багатства, володіння майном.

Значним внеском у розвиток економічного знання було римське право приватної власності, яке стало класичним для всієї історії і відіграло важливу роль у подальшому розвитку економічних відносин.

У середні віки, коли в усіх сферах життя панувала релігія, економічні ідеї розвивалися у межах церковних вчень під впливом політичних теорій та фантазій раннього утопічного соціалізму.

У цей період переважали феодальні економічні відносини. Вони характеризувалися наявністю двох основних класів – феодалів і селян. Тому економічні вчення представників класу феодалів були спрямовані на узурпацію селянських земель і виправдання феодальної організації

господарства. Представники ж селянства обґрунтовували необхідність ліквідації поміщицького землеволодіння та передачі землі селянам [2].

Розвиток економічної теорії як науки був нерівномірним. У ньому були стадії як стрімкого розвитку, так і занепаду. В окрему галузь вона переросла у XVII ст., завдяки французькому економісту А. Монкрентьєну, який у 1615 році опублікував працю під назвою «Трактат політичної економії», у якій вперше було чітко виділено предмет науки.

Поява книги Адама Сміта «Дослідження про природу і причини багатства народів» було завершенням етапу становлення політичної економії як науки. У ній автор чітко визначив предмет, методологію і загальну основу політичної економії як особливої галузі знання.

Предметом економічної науки, за Смітом, є суспільний економічний розвиток і зростання добробуту суспільства. При цьому розвиток економіки спирається на матеріальні (фізичні) ресурси суспільства, використання яких веде до створення благ і багатства народу [1].

З виходом праці англійського економіста Альфред Маршала «Економікс» у 1890 році термін «політична економіка» став менш вживаний.

Предметом економікс автор вважав дослідження нормальної життєдіяльності людського суспільства, зокрема багатства і частково людини, точніше, її стимулів до дії та мотивів протидії. Термін «економікс» він запровадив, щоб показати неефективність державного регулювання економіки наприкінці XIX ст. і доцільність його обмеження в ринковій економіці. Українською мовою названу працю перекладають двояко: «Принципи економікс» і «Принципи політичної економії». Тому ці два наукових поняття часто ототожнюють як західні, так і вітчизняні економісти [3].

Американський економіст Поль-Ентоні Самуельсон у своїй праці «Економікс» стверджував, що предметом економіки є кінцевий вибір суспільства в умовах обмеженості ресурсів для вироблення товарів і розподіл їх для споживання.

Людина є основною складовою суспільства, яка виробляє матеріальні блага не поодинці, а спільно. Отже, виробництво на певному етапі має суспільний характер. У процесі перетворення предметів природи на матеріальні блага люди вступають у виробничі відносини.

Одним з важливих етапів розвитку економічної теорії як науки був марксизм. Карл Маркс у своїй праці «Капітал» обґрунтував двоїстий характер праці, що створює товар. Основою його теорії є вчення про додаткову вартість.

Таким чином, когніція економічної теорії підсилює основи економічних знань, розширює економічний світогляд та економічну культуру. Вивчення історії економічної теорії – це платформа розуміння еконо-

мічних принципів та законів, які формувалися в суспільстві протягом довгого періоду. За весь період становлення економічної теорії як науки суспільство накопичило потужний інтелектуальний потенціал для подолання труднощів у різних сферах життєдіяльності.

Список використаних джерел:

1. Економічне вчення А. Сміта [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://pidruchniki.com/1721101737794/politekonomiya/ekonomichne_vchennya_smita.

2. Мамалуй О. О. Основи економічної теорії / О. О. Мамалуй [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://westudents.com.ua/glavy/56572--1-zarodjennya-ekonomichnih-dey-ta-h-osnovn-predstavniki.html>.

3. Сутність економічної теорії і політичної економії. Відмінності між цими гілками економічних знань [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ebk.net.ua/Book/synopsis/ekonomika/part3/033.htm>.